

Het geslacht Schele en het Huis Batestein te Harmelen

door drs. J.W.C. van Schaik

Na de publikatie van "Het Huis Batestein te Harmelen" in dit tijdschrift¹ kwamen meer gegevens beschikbaar over de familie Schele, eigenaars van het huis van 1767 tot 1807. Uit deze gegevens blijkt dat twee generaties Schele, met dezelfde voornamen, veertig jaar eigenaars van Batestein zijn geweest.

De vader, mr. Johannes Jacobus Schele, was in 1742 te Amsterdam gedoopt en was een zoon van de uit Stockholm afkomstige koopman Hans Schele en van de Amsterdamse Sara Koolhoff. Na zijn promotie aan de Hogeschool te Utrecht in 1762 huwde hij te Amsterdam met Johanna van Buren (1742-1788). In 1765 werd mr. Schele kanunnik van het Kapittel van Sint-Pieter te Utrecht en mede door de inkomsten uit dat ambt kon hij in 1767 Batestein kopen en laten verfraaien. In 1796 werd hij in de Oude Kerk te Amsterdam begraven.

De zoon, Johannes Jacobus Schele jr., werd in 1773 in de Utrechtse Domkerk gedoopt. Hij was koopman en werd in 1796 kanunnik van het Kapittel van Sint-Pieter te Utrecht, nadat zijn vader in verband met "deszelfs zorglijke situatie van lichaam" afstand had gedaan van diens prebende. In hetzelfde jaar werd Schele jr. eigenaar van Batestein. In 1797 trouwde hij te Amsterdam met Susanne Marie Charron, die in 1779 te Rotterdam was geboren.²

In 1807 verkocht Schele jr. Batestein aan mr. Jan Meulman.

Het echtpaar Schele-Charron vestigde zich aanvankelijk te Culemborg en later te Laren bij Zutphen; zij overleed daar in 1837, hij in 1844.

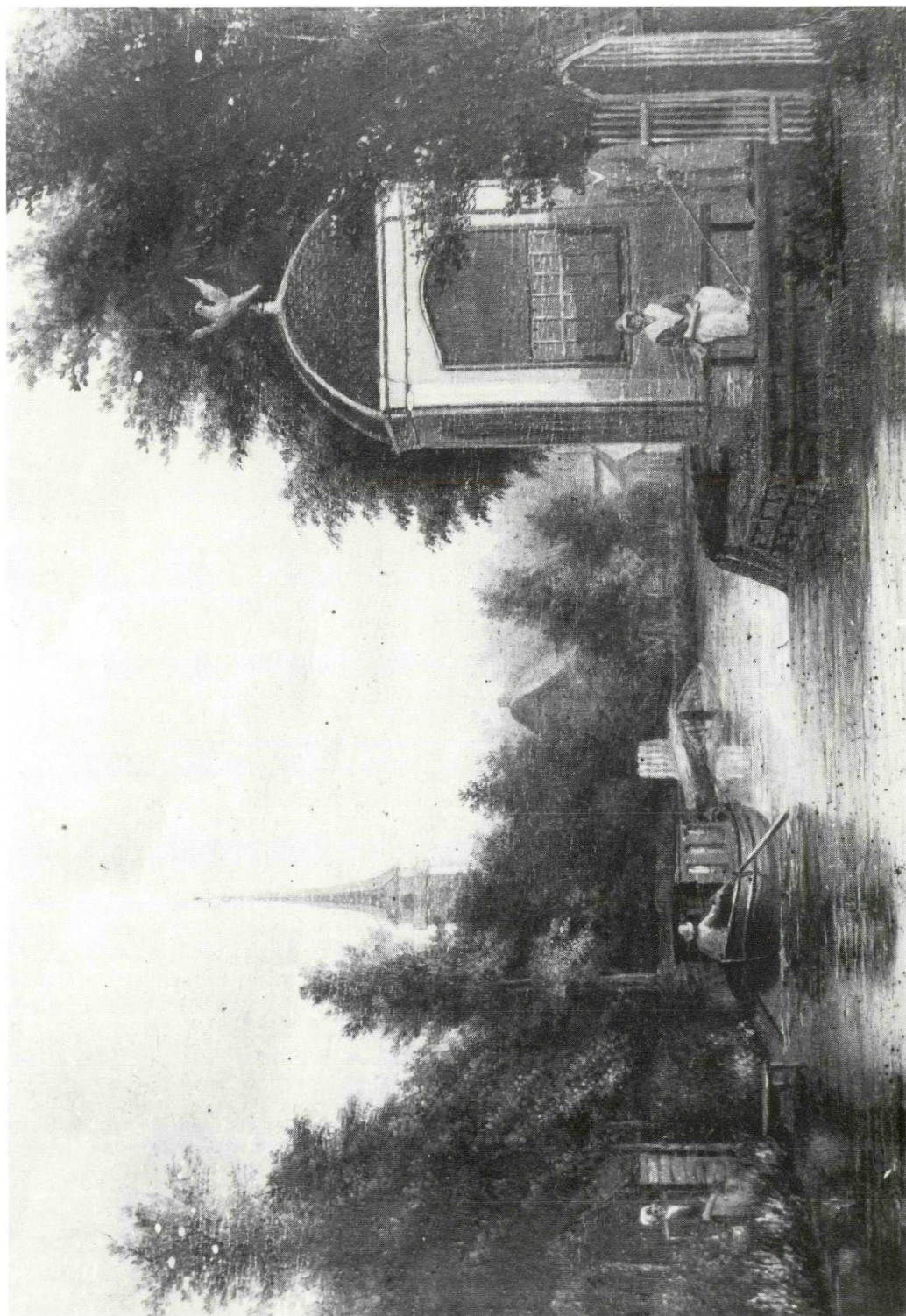
Mr. Johannes Jacobus Schele sr. (1742-1796), eigenaar van Batestein 1767-1796. Anoniem, gouache op perkament, ca. 1775, 8,5x6 cm. Particuliere collectie.

Johannes Jacobus Schele jr. (1773-1844), eigenaar van Batestein 1796-1807. Anoniem, aquarel op ivoor, ca. 1790-1795, 6x5 cm. Particuliere collectie.

Batestein, gezien vanuit het noordwesten, 2e kwart 19e eeuw, naar de gravure van H. Spilman. Anoniem, olieverfpaneel, 250x390 mm. Particuliere collectie.

De koopel van Batestein, gezien vanuit het westen, 2e kwart 19e eeuw, naar een afbeelding uit ca. 1800. Anoniem, olieverfpaneel, 280x360 mm. Particuliere collectie.

Als herinnering aan hun vroegere bezittingen hebben ze de hierbij gereproduceerde panelen van huis en koepel laten vervaardigen, vermoedelijk in het tweede kwart van de 19e eeuw.

Voor het schilderij van het huis diende de gravure van Hendrik Spilman naar Jan de Beijer uit "Het verheerlijkt Nederland" uit het derde kwart van de 18e eeuw als voorbeeld. De vensters op de begane grond kregen echter op het schilderij de indeling zoals die in het begin van de 19e eeuw door mr. Meulman in het gehele huis was aangebracht. Om het romantische beeld te versterken werd de ophaalbrug toegevoegd, ofschoon die er al minstens een eeuw niet meer was.

Het andere paneel, een gezicht op de koepel aan de Oude Rijn, gaat terug op een -onbekende- afbeelding van omstreeks 1800. Het koepeldak wordt nog bekroond door een adelaar, het wapenteken Schele. Dit maakt het waarschijnlijk dat de koepel in opdracht van J.J. Schele sr. kort na 1767 gebouwd werd. Geheel rechts is het botenhuis met deuren te zien, dat gebouwd was over de nog bestaande, thans afgedamde sloot. Op de voorgrond is Johannes Jacobus Schele jr. aan het vissen in "vrije-tijds-kleding": een Japanse rok met hoed. Zijn echtgenote draagt, over haar japon, een witte borstdoek en een voorschoot en, als hoofdbedekking, een witte muts.

Op de achtergrond links is de kerktoren van Harmelen weergegeven.

Noten:

1. Schaik, J.W.C. van "Het Huis Batestein te Harmelen" in: *Heemtijdinghen*, jg. 27, nr. 1 (maart 1991), p. 1-27. De daarbij afgebeelde portretten Van Reede tot Nederhorst-Peunis behoren tot de collectie van Slot Zuilen.
2. Hun zoon Anne Diederik van Buren Schele (1801-1874) werd de stamvader van het geslacht Van Buren Schele.

Spotrijmen op de Bodegraafse gemeenteraad

door W.R.C. Alkemade

Een Bodegraafs rijm uit 1852

Via de heer F. Vreeken te Bodegraven, archivaris van de Nederlands Hervormde gemeente aldaar, ontving ik een fotokopie van het hiernavolgende merkwaardige "gedicht" uit het 19e-eeuwse Bodegraven.

"Bodegraven, 7 februari 1852

Een nieuwbakken gemeenteraad is, als men er wel op let,

gelijk aan een versleten broek waar men een lap op zet.

Twee schrand're boeren en één mof, die poetsten toen de plaat;

vier and're wijzen kwamen aan als leden van den raad.

Het hoofd van 't nieuwe samenstel kraait boud zoo als hij wil;

Jan zit geduldig aan het roer, maar hij zit aan het spil.

Slechts één is onze hulde waard: 't is Jan de Fabrikant,

die eerlijk, trouw en met beleid zijn taak volbrengen kan.